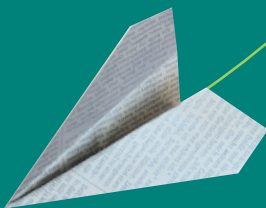

DANIEL GLATTAUER

NENÍ ZAČ

HŮST

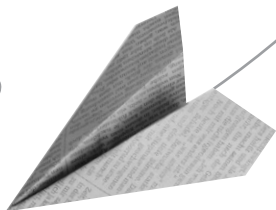
DANIEL GLATTAUER

NENÍ ZAČ

DANIEL GLATTAUER

NENÍ ZAČ

BRNO 2015

Daniel Glattauer · Geschenk

Die Übersetzung des Buches wurde vom Österreichischen
Bundesministerium für Kunst und Kultur, Verfassung
und Medien gefördert.

Překlad této knihy podpořila umělecká sekce
rakouského Ministerstva umění a kultury.

Copyright © Deuticke im Paul Zsolnay Verlag, Wien 2014

Cover design © marion blomeyer / www.lowlypaper.de

Translation © Iva Kratochvílová, 2015

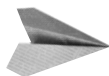
Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2015

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-957-2 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-958-9 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-959-6 (Formát MobiPocket)

Jako „závazek z Braunschweigu“ se označuje početná série anonymních peněžních darů, jež byly od listopadu 2011 zasílány místním charitativním zařízením a osobám, které se nezaviněně ocitly v nouzi.

KAPITOLA PRVNÍ

Manuel

Svého syna bych si představoval jinak. Občas jsem vzhlédl od monitoru a dělal jsem, jako že přemýšlím. Ve skutečnosti jsem ale sledoval Manuela — v situacích, kdy si myslel, že ho nikdo nepozoruje, takže se netvářil nijak suverénně. Upřímně řečeno, považoval jsem za bezohlednost, že se jmenuje Manuel, bezohlednost vůči němu i vůči sobě. Proč se mě nezeptali? Já bych Manuela nepřipustil, Manuela bych zakázal, Manuela jako jméno, to každopádně. A Manuela jako člověka? No, co na to říct... byl to prostě zásah shůry. Každou chvíli si na mně smlsla nějaká vyšší moc a vždycky byla o poznání vyšší, než se mi hodilo. No tak dobrá, ale kdyby aspoň někdy zůstala nahoře. Jenže to ne, má vyšší moc se každou chvíli dostavila ke mně dolů a řekla „dobrý den“. V tomhle případě v podobě mého čtrnáctiletého syna.

Desátý den s Manuelem uběhl v klidu jako skoro všechny pondělky toho roku. Úterky vlastně taky. Ve středu jsem si často bral volno a zbytek týdne už probíhal tak nějak automaticky. Význam toho pondělí se mi odkryl až mnohem později, takže mám velkou úctu ke své třiačtyřicet roků staré a alkoholem dost zakalené paměti, že byla schopna dát zpětně dohromady tolik

obrazů i s originálním zvukem. Většina z nich se týkala mého syna, který seděl u mě v kanceláři a dělal si domácí úkoly — nebo aspoň dělal, že je dělá.

„Tak co, zvládneš to?“ zeptal jsem se.

„Proč bych to jako neměl zvládnout?“

Možná jsou tak odmítaví všichni čtrnáctiletí pubertáči s řídkým porostem na horním rtu a hlasem posazeným někde mezi neodborně obsluhovanými houslemi a zanedbaným kontrabasem. Čert ví, ale v každém případě mi to lezlo na nervy.

„Já nechci vědět, proč bys to neměl zvládnout, chci vědět, jestli to zvládneš, nebo ne,“ opáčil jsem.

„Kdo tvrdil, že chceš vědět, proč bych to neměl zvládnout?“ zeptal se mě.

Zeptal se proto, že věděl, že se určitě nepustím do tak stupidní diskuse a tím náš dialog skončí. Jedním z problémů v mém zatím dost čerstvém vztahu k synovi totiž bylo, že mě Manuel nemohl vystát. To vysvětlovalo i všechny ty pochmurné, prázdné a k uzívání znužené pohledy, kterými mě už druhý týden častoval. Odrážely to, co viděl: mě. Kdyby věděl, že jsem jeho otec, nejspíš by mě stejně neměl rád, ale možná by ke mně byl o něco shovívavější.

Ne, nevěděl to. A já to, upřímně řečeno, také věděl teprve pár týdnů.

Alice

Začátkem léta mi zavolala Alice a vyjádřila politování, že se už vůbec nestýkáme. A jestli se nemůžeme zase jednou vidět, má prý pro mě spoustu novinek. S Alicí jsem už vlastně vůbec nepočítal. S Tanjou, s Kathi, s Brigitte, možná s Corinnou, případně snad dokonce i se Sonjou, ale s Alicí ne. Nikdy by mě také nenapadlo, že by ji ještě v tomhle životě mohlo mrzet, že se už se

mnou nestýká, po tom, jak tenkrát odešla. Ale člověk se může v lidech zmýlit, a co teprve v ženách, na to jsem vysloveně talent, talent od přirození.

„Jo, jasně, sejdeme se, s radostí. Kde?“ zeptal jsem se.

„Nejraději u mě,“ řekla.

Nejraději u mě. Tahle slova mě vždycky silně fascinovala. Upřímně blahopřeji každému muži, který při nich dokáže nemyslet docela určitým směrem, ještě k tomu začátkem léta, a když je navíc momentálně bez závazků. Já to tedy rozhodně nezvládám. Abych nějak přečkal ty tři dny do naší schůzky, vyhrabal jsem Aliciny staré fotky z našeho víkendu v Hamburku a doufal jsem, že nepřibírala víc než půl kila za rok. Se sedmi a půl kilem navíc bych se dokázal smířit.

Strávili jsme spolu mimochodem jenom ten jediný hamburský víkend, protože jsem byl tenkrát ještě ženatý s Gudrun a Gudrun byla asi v sedmém měsíci těhotenství s Florentinou, na což Alice bohužel přišla právě během zpátečního letu z Hamburku, protože vždycky, když mám strach, jsem jako otevřená kniha. A z létání mám pořádnou fobii. Nemůžu nikomu zazlívat, když si teď pomyslí, že jsem byl nebo možná ještě pořád jsem fakt hajzl, jenomže věci nejsou vždycky takové, jaké se jeví, dokonce ani když se jeví zrovna takové. Ale zpátky k tomu setkání s Alicí.

Vlastně mi stačilo jenom pár vteřin mezi dveřmi, abych zjistil, že jsem se holil zbytečně. Nemusím nijak obšírně líčit, jak fantasticky člověk může vypadat ještě i po patnácti letech a jak někomu může svědčit, když jde svou cestou, neboť v případě Alice to pro mě už bohužel nehrálo vůbec žádnou roli, protože já jsem už nehrál žádnou roli pro ni. Vystudovala medicínu a pracovala u něčeho jako Lékaři bez hranic, nějaké hranice ale přece jenom měli, starali se totiž výhradně o projekty v Africe. Alice se právě chystala na skok do Somálska, aby tam od září půl

roku rozjížděla novou základnu a potřebovala o tom nesmírně naléhavě povědět zrovna mně, kterého před patnácti lety poslala k čertu po jednom víkendovém románu. Jenom jsem pořád ještě nevěděl proč.

„A co ty tak děláš, Geri?“ zeptala se.

To byla dvojnásobná urážka. „Geri“ znamenalo, že jsem v jejích očích ještě pořád nedozrál na Gerolda. A „co ty tak děláš“ znělo, jako že nevěří, že bych vůbec mohl dělat něco lepšího než jenom *tak, tak* jakoby, *tak* do větru, *tak* mimochodem. Pravděpodobně to na mně bylo vidět.

„Pořád ještě jsem novinář, jenom už nedělám v *Rozhledech*, ale u jedněch menších vídeňských... éé... reklamních novin, asi je nebudeš znát. Mám na starosti rubriku o sociálních otázkách.“

„Sociálních? To mi připadá báječné,“ řekla.

„Jo, je to báječné.“

„A kde máte redakci?“ zeptala se.

„V Neustiftgasse.“

„A máš tam svou vlastní kancelář?“

Můj život mi nepřipadal nijak zvlášť mimořádný, ale přece jenom jsem měl dojem, že bych si snad k tématu *posledních patnáct let Gerolda Plasseka* zasloužil trochu zajímavější dotazy.

„Ano, mám tam malou kancelářskou místnost.“

Oboje bylo nesmírně přehnané, „kancelář“ i „místnost“, jen to „malá“ sedělo.

„Výborně,“ řekla.

Potom chvíli okolkovala. A nakonec mi vyprávěla o svém skvělém dítěti, které vychovává docela sama. Je to kluk. Velký kluk. Je mu už čtrnáct. Je to vzorný žák, chodí na gymnázium, má tam spoustu, spoustu, spoustu, přímo nespočet kamarádů, kteří se postarali, aby byl tak hluboko zakořeněný, že se prakticky vůbec nemůže pohnout z místa. Půlrok v Somálsku pro něho prostě nepřichází v úvahu. Musí zůstat ve Vídni.

Bydlet může u její sestry Julie a bude o něho dobře postaráno, jenom...

„Ty máš čtrnáctiletého syna?“ zeptal jsem se.

„Ano, mám.“

„Já mám patnáctiletou dceru.“

„Ano, vím, umím počítat,“ řekla nebo spíš zasyčela jako Leslie, siamská kočka mé bývalky, když se k ní člověk moc přiblížil.

Takže o jejího chlapce je vcelku postaráno, pokračovala se skoro přehnanou vlídností. Až na odpoledne, dobu mezi školou a Julií, dalo by se říct. Alicina sestra Julie je totiž něco jako učitelka tance nebo fitness trenérka nebo oboje a každé odpoledne doma dává hodiny cvičení při hudbě. A tak si tedy Alice vzpomněla kupodivu na mě, konkrétně na mě a mou kancelář.

„Manuel si tam může psát domácí úkoly,“ řekla.

Manuel? Ne, to teda nemůže. To nejde. Není to možné. Šéf to nedovolí. A i kdyby to nakrásně chtěl dovolit, tak já nedovoluji, aby to dovolil. Já a čtrnáctiletý kluk jménem Manuel, kterého neznám a ani nechci poznat, my dva v tom mém ubohém krcálku, to prostě nejde. Už jen pomyslení na takové pomyslení bylo nemyslitelné.

„Určitě máš aspoň stovku přátel, tak proč s tím jdeš zrovna za mnou?“ zeptal jsem se.

„Myslela jsem si, že by to bylo vhodné, ty a Manuel.“

„Já a cizí čtrnáctiletý kluk? Můžeš mi říct jeden jediný důvod, proč by to mělo být vhodné?“

„Jeden jediný?“

„Jo, jeden jediný,“ zopakoval jsem.

„Protože jsi Manuelův otec.“

„Co?“

„Protože jsi Manuelův otec.“

„Řekni to ještě jednou.“

„Protože *ty* jsi Manuelův otec.“

Tak to opravdu byl důvod. Vyvolal ve mně jednu z těch hlubokých traumatizujících krizí, o kterých se říká, že člověk v šoku a v sebeobraně ignoruje fakta tak dlouho, až se už nakonec opomíjet nedají a prosáknou mu do mozkových buněk vyhrazených pro katastrofy. (Ty mám našťestí v neustálé pohotovosti.) Několik hodin jsem tak proseděl u Alice a u sklenky koňaku — tedy přesněji to byla jedna sklenice a polovina láhve a Alice koňak nerada.

Seděla na okraji pohovky rovná jako svíčka a podrobně mi vysvětlovala, proč bylo lepší, že mi existenci mého syna čtrnáct let zatajovala. Dalo se to ale vyjádřit i ve zkratce: ona ani Manuel ode mě jako od otce v žádném ohledu neměli co očekávat. Naplnilo mě to vztekem a zároveň smutkem. Vztekem proto, že čerstvému otci by se takové věci rozhodně říkat neměly. A smutkem proto, že to nejspíš byla pravda.

Tentokrát ode mě ale něco očekávali, a tak jsem prostě nedokázal říct ne. Beztoho šlo jen o dvě tři hodiny denně po dobu nějakých směšných dvaceti týdnů. A navíc jsem byl na svého syna docela zvědavý.

„Víš vůbec, že jsem jeho táta?“ zeptal jsem se.

„Ještě ne.“

„Byl bych totiž radši...“

„Jo, myslela jsem si to,“ řekla.

Už prý syna připravila na svého „dobrého kamaráda ze starých časů“.

„Výborně,“ řekl jsem.

Překvapivý dar

Byl to tedy desátý pracovní den s Manuelem v zorném úhlu a moje zvědavost na vlastního syna už byla dosyta ukojená. Nedokázal jsem si představit, že to tu spolu vydržíme ještě další

dny, týdny, nebo dokonce měsíce, a když jsem viděl, jak se tváří, už vůbec jsem si nedokázal představit, že si to dovede představit on. Nejhorší bylo, že se prostě zdráhal komunikovat se mnou lidským způsobem, ať jsem zvolil jakékoliv téma.

„Beatles, nebo Stouni?“ zeptal jsem se například. To je přece správná otázka pro čtrnáctiletého kluka! Stačilo by mi jediné slovo a hned bych s ním prolistoval celé album padesátiletých dějin popu.

„Jak to myslíš, Beatles, nebo Stouni?“ odpověděl otázkou.

„Která muzika se ti líbí víc, od Beatles, nebo od Rolling Stones?“ Už za tuhle delší verzi, která zněla, jako bych vysvětloval vtip pacientovi s Alzheimerem, jsem sám sebou pohrdal.

„Musím na to odpovídat?“ ponižoval mě dál.

„Ne, nemusíš odpovídat, ale prostě by mě zajímala tvá odpověď,“ odpověděl jsem.

„Tak jo: ani jedni se mi moc nelíbí.“

„Tak jaká hudba se ti líbí?“ sondoval jsem dál.

„Podle toho.“ Záblesk naděje.

„Podle čeho?“ zeptal jsem se.

„Podle toho, jaká muzika se zrovna hraje.“

„No, na tom záleží vlastně vždycky,“ odpověděl jsem. Tím hovor na to téma skončil. A já si přísahal, že se Manuela už nikdy na nic nezeptám. A jestli mě bude dál takhle vytáčet, vzduchotěsně ho zabalím a odešlu leteckou poštou za matičkou do Somálska.

Pak se ale stalo něco mimořádného, co mi ten den bude navždycky připomínat: Norbert Kunz, můj šéf, mě zavolal k sobě do kanceláře. Šlo o jeden článek, který jsem napsal do čtvrtletního vydání *Den co den*. Na tomto místě musím trochu zešíroka vysvětlit své právo na existenci a rozsah svých úkolů v reklamních novinách *Den co den*, které vydává velkoobchodní koncern Plus.

Po mém odchodu z *Rozhledů* — no dobře, byl to spíš vyhazov než odchod — se mě ujal Norbert Kunz. Vždycky si vážil mé

novinářské práce, kromě toho byl jeho otec blízkým přítelem tatíčka mé bývalé ženy Gudrun a ti dva spolu ještě ke všemu chodili hrát golf. Říká se přece, že krev není voda. A golf je určitě víc než krev.

Nejraději bych pracoval v kulturní rubrice, ale jednak *Den co den* žádnou neměl, protože to byl značně nekulturní list pro značně nekulturní publikum, a za druhé jsem si stejně nemohl vybírat. Dostal jsem na starost Pestré denní zprávy a pečoval jsem o rubriku čtenářských dopisů. Jestli se ptáte, jakápak péče o dopisy od čtenářů, tak byste měli vidět, čeho všeho byli čtenáři *Den co den* schopni. Mým třetím úkolem byla „sociální témata“. Ta jsem vždycky uváděl, když se mě někdo zeptal, co vůbec dělám a o čem píšu. Znělo to samozřejmě sociálněji a hlavně záslužněji, než to ve skutečnosti bylo. Žádná bída totiž nebyla dost velká, aby mohla v *Den co den* zabírat místo nějakému tomu inzerátu na topidla do zahradních besídek — tedy pokud pomíneme podmorské zemětřesení s desetitisícem mrtvých, mezi kterými navíc muselo být nejméně pět Rakušanů. Problém se sociálními tématy spočíval v tom, že se do nich nedaly zapracovat žádné inzeráty, a tudíž nic nevynášela. Z potíží chudých a nemohoucích lidí totiž nikdo nevytríská žádný zisk, dokonce ani vyřídění z velkoobchodního koncernu Plus. Proto se sociální témata balila do třířádkových notickek a schovávala někam mezi Pestré denní zprávy.

Tím víc jsem byl překvapený, že mě teď Norbert Kunz zval k sobě, aby si se mnou promluvil o jedné takové krátké noticce. Ve čtvrtčenním čísle mi jedna pestrá denní zpráva chyběla, a proto jsem do rubriky zařadil zmínku o tom, že přeplněná noclehárna pro bezdomovce ve vídeňském Floridsdorfu nedostane původně slíbené dotace, takže její dobrovolníci provozovatelé budou muset polovinu bezdomovců vyhnat zpátky na ulici. Norbert Kunz si tuto zprávičku zatřhl oranžovým zvýrazňovačem

a poklepal na ni prstem, což nevěstilo nic dobrého. Očekával jsem, že mi chce zase jednou připomenout, že jsme komerční podnik a nemáme se starat o okrajové skupiny, které mají své speciální noviny, jež vydává Charita, Červený kříž, Armáda spásy, azylové domy a čert ví kdo ještě. Ale dopadlo to jinak.

„Baví vás ještě vůbec vaše práce, pane Plasseku?“ zeptal se. Kunz sice nebyl nijak zvlášť srdečný člověk, kterému by záleželo na blahu kolegů — spíš na ně ani nepomyslel —, ale cynik taky nebyl, na to neměl dost smyslu pro humor.

„Upřímně řečeno, nepracuji tady kvůli zábavě,“ odpověděl jsem.

„Já také ne.“

„To mě uklidňuje,“ řekl jsem.

„Jsou ale chvíle, kdy člověk najednou znovu ví, proč to dělá,“ řekl.

„Aha. Opravdu?“ zeptal jsem se.

„Ano, jsou. Takový okamžik jsem právě zažil.“

„To je fajn, přeji vám to. Až takový okamžik zažiji já, ohlásím vám to. Je ale možné, že to už budete v důchodu. Tak to ohlásím vašemu nástupci,“ řekl jsem. Jestli je totiž někdo z nás dvou cynik, tak jsem to já.

Kunz se vzmohl na utrpený úsměv a začal mi vyprávět, že mu právě volal vedoucí té noclehárny pro bezdomovce ve Floridsdorfu a byl radostí úplně bez sebe a tak rozčilený, že ani nemohl pořádně mluvit, protože se stalo cosi neuvěřitelného.

„Dostal poštou tlustou obálku. Od anonymního odesílatele. A v té obálce byly peníze. V hotovosti. Spousta peněz. Hádejte kolik, pane Plasseku.“

„Nemám ponětí.“ Na tohle nejsem žádný expert. Mně ještě nikdo nikdy žádné peníze neposlal, ani anonymně, ani neanonymně.

„Deset tisíc eur.“

„Wow.“ Musel jsem polknout. To bylo pět měsíčních platů v *Den co den*. Teda aspoň mých platů.

„Za to prý můžou zařídit další místnost s postelemi a v zimě nebudou muset vyhodit ani jednoho bezdomovce,“ řekl Kunz.

„To je paráda, to je fakt paráda,“ odpověděl jsem. A myslel jsem to vážně. Pozitivní zprávy mě dokážou dojmout. Nejspíš proto, že jsou tak vzácné. To, co nám jako pozitivní zprávy obvykle dodávají a co my žurnalisté čile přeprodáváme dál, je jen reklama, kterou se chce někdo obohatit na účet ostatních, nic víc.

„Ale proč to telefonoval zrovna vám?“ zeptal jsem se. Můj pan šéfredaktor teď vypadal, že zažívá pořádnou euforii, takhle jsem ho moc často nevidal.

„V obálce od toho anonymního sponzora byl malý výstřížek z novin. Nic jiného, jenom ty peníze a přiložený výstřížek. A teď můžete hádat, jaký výstřížek to tak mohl být.“

Už zase hádat, mě hádání nebaví. Norbert Kunz mi ale dal náповědu a poklepal na oranžově zatržený článkuček, na moje čtvrtěční Pestré denní zprávy.

„Ano, správně, pane Plasseku. Naše malá novinová noticka zjevně někoho přiměla, aby spontánně věnoval deset tisíc eur bezdomovcům. No není to neskutečné?“

„Jo, je to neskutečné,“ řekl jsem. Přestože to přesně vzato nebyla „naše“ malá novinová noticka, ale „moje“ malá novinová noticka, ale co už. Kdybych tušil, že tahle zpráva bude někomu stát za deset tisíc eur, určitě bych ji formuloval o něco pečlivěji.

„Tuhle story si teď samozřejmě pořádně pohlídáme,“ řekl Kunz.

„Co tím myslíte, pořádně pohlídáme?“

Podíval se na mě jako na idiota, kterému se musí vysvětlovat základní pravidla bulvární žurnalistiky. „To bude otvůrák, titulní stránka. Nadpis: *Den co den* zachraňuje projekt pro bezdomovce. Podtitulek: Velkorysý příspěvek našich čtenářů zajistí nové

ubytování pro nejchudší z nejchudších. Nebo tak něco. K tomu faksimile naší zprávy. A čtyři, pět, šest stránek fotoreportáže o té noclehárně. Interview se šťastným vedoucím toho zařízení. Rozhovory s bezdomovci. Jak se člověk dostane až na dno? Jaké to je žít na ulici? Studie prostředí. Infografika s nárůstem nových nocležných míst, která financujeme...“

„Ta nefinancujeme my,“ dovolil jsem si odporovat Napoleonovi uprostřed vizí vítězné bitvy.

„Nepřímo ano, pane Plasseku, nepřímo ano.“

„A kdy myslíte, že bych měl to interview a tu reportáž...?“

„Vy ne, pane Plasseku, to zařídí kolegyně Rambuscheková. Už je o všem informovaná a přímo na místě bude...“

„Jak to? Sophie Rambuscheková z ekonomiky? Sociální oblast je přece moje práce. Nebo jsem něco špatně pochopil?“ Teď jsem byl na své poměry docela rozčilený.

„Ale jistěže ano, pane Plasseku, jenže vás potřebujeme tady v redakci,“ řekl.

Aha, správně, jsou tu přece ještě dopisy čtenářů a Pestré denní zprávy. Usmál jsem se a on dobře věděl, co tím myslím. Naštětí mi na tomhle všem nijak zvlášť nezáleželo. Sophie Rambuscheková byla mladá a hladová, kariéru ještě před sebou. Já nebyl hladový nikdy, vždycky jenom žíznlivý. A kariéru jsem nikdy žádnou neměl, takže aspoň tohle už jsem měl vyřízené.

Alkohol nesmrdí

Cítil jsem jakousi potřebu povědět Manuelovi o tom divném anonymním daru.

„Zajímá tě, co mi zrovna sdělil můj šéf?“ zeptal jsem se.

„Proč by mě to nemělo zajímat?“ opáčil. Tak jsem tedy předpokládal, že ho to zajímá, a vylíčil jsem mu, co se přihodilo. Nevypadal potom sice o nic méně nepřítomně než předtím, ale

od té doby, co se jako syn a společník v kancelářském krcálku naboural do mého života, mi poprvé položil chytrou otázku: „Copak ostatní noviny o tom nepsaly?“

„Nemám ponětí,“ řekl jsem. Žádné jiné noviny jsem nečetl, a ty naše pochopitelně už teprve ne. Hned jsme si ale obstarali všechna čtvrtletní vydání a zjistili jsme, že příběh těch bezdomovců byl lokální téma dne, kterému několik renomovaných listů věnovalo dost velkou pozornost.

„Takže na tý tvý zprávě vůbec nic zvláštního,“ usoudil Manuel.

„Nikdy jsem netvrdil, že byla zvláštní,“ řekl jsem.

„A ten, co ty peníze poslal, četl nejspíš jenom *Den co den*, jinak by přiložil výstřížek z nějakých jiných novin,“ řekl Manuel. Nepostrádalo to jistou logiku, ale řekl to tak nevraživě a s tak pohrdavou intonací, že jsem se o tom prostě musel zmínit.

„Manueli, co jsem ti vlastně udělal?“

„Co že jsi mi udělal?“

„Přesně. Co jsem ti udělal? Můžeš mi to prosím vysvětlit?“

„Vůbec nic jsi mi neudělal, jenom...“

„Jenom co?“

„Ale nic,“ zabručel.

„Ne, to vůbec není nic, je to něco a já chci, abys mi řekl, co to něco je. Trvám na tom! Rozuměl jsi mi?“ Rozuměl mi. Husté závoje chronicky přítomné mlhy se rozplynuly a jeho oči se na jednou rozevřely do dvojnásobné šířky, takže bylo vidět, že mají stejně zeleno-měděno-jantarovou směs barev jako ty moje. Ale-špoň jsem si to namlouval.

„Proč tady musím bejt? Kde to vlastně jsem? Kam jsem se to dostal? Co je tohle za díru? Co je to za trapácký noviny? Co je to za divný lidi? Co tady vůbec dělají? Jak se tady dá pracovat?“ Dopřál si krátkou přestávku, aby se nadechl k dalším útokům. „A ty? Co je s tebou? Tobě je všechno volný. Jenom tu dřepíš,

čučíš do obrazovky a nic neděláš. No jo no, já toho taky moc nenadělám, ale já jsem ještě mladej. A vůbec, co bych tady taky dělal?“ Bázlivě se na mě podíval, protože věděl, že zašel moc daleko. Ale teď už bylo stejně všechno jedno, tak mi mohl rovnou říct celou pravdu. „Pořád máš na sobě ten stejnej zelenej svetr. A ty boty! Něco takovýho dospělí nenesí, něco takovýho nenesí ani nikdo mladej, neznám vůbec nikoho, kdo by nosil něco takovýho. A ještě k tomu smrdíš alkoholem. Mamka říkala, že seš hodnej, že seš hustej týpek, se kterým bude fůra srandy. Ale ty vůbec nejseš hustej, hodnej možná, trochu, ale vůbec ne hustej. Nemáš ani auto, ani motorku. Kdybys měl aspoň kolo, ale ty nemáš ani to kolo. A sranda s tebou nebyla ještě ani jednou. Úkoly mám napsaný za půl hodiny, zbytek času tu jenom pitomě vysedávám a čekám, že třeba konečně...“

„Alkohol nesmrdí,“ řekl jsem.

„Ale smrdí, alkohol smrdí, a jak!“

„To, co jsi řekl, je drzost. Nikdy bych nepil nic, co smrdí!“ Teď se Manuel zasmál. Umí se tedy smát. Pravděpodobně se mu ulevilo, že jsem se hned nevytočil, když mi řekl takové věci. Jiní otcové, případně jiní staří kamarádi jeho matky, by nejspíš na místě vyletěli z kůže. Samozřejmě není zrovna příjemné, když vám čtrnáctiletý kluk řekne něco takového, ale mělo to koule a to se mi líbilo. Koneckonců v tom byl i malý kompliment, totiž že mě Alice vylíčila jako hodného a hustého týpka. A upřímně řečeno, pro mě bylo důležitější, co si o mně myslí ženy, které to dotáhly na lékařky bez hranic, než takovýhle výrostek, který ještě věřil, že škola má něco společného se životem a že svět je střídavě hustej, nebo posranej.

„To je dobře, že jsi to všechno ze sebe dostal,“ řekl jsem, přičemž jsem si nebyl jistý, jestli to už bylo opravdu všechno. Teď jsem na něho poprvé udělal dojem, to na něm bylo vidět. Dojem nebo šok, něco z toho.

„Neber si to osobně,“ utrousil. Ale to ne, osobně bych si to nebral nikdy. Při loučení mi dobrovolně podal ruku.

„Pozdravuj tetu Julii,“ zavolal jsem za ním. Tak. A teď jsem nutně potřeboval pivo. V nejspodnější zásuvce mého psacího stolu přece musela být ještě jedna plechovka v záloze — teplá, ale to bylo fuk.

Teorie po půlnoci

Večery, u kterých jsem se mohl spolehnout, že jich budu příští ráno litovat, jsem trávil se svými kumpány po knajpách. Jako pravý Vídeňák, který ještě k tomu vyrostl v dělnickém okrese Simmering, jsem nesnášel z Německa importovaná slova „kumpáni“ a „knajpy“ — u nás se říká „kamoši“ a „putyky“. Když jsem jim ale říkal „kumpáni“ a „knajpy“, mohl jsem se od nich snadněji distancovat. A to bylo nutné. Ve skutečnosti jsme tam totiž jen nudně postávali, pili jedno pivo za druhou kořalkou, vyprávěli si navzájem, jak k nám byl život sprostý, ne, navzájem ne — každý si sám pro sebe vyprávěl o podlostech svého života a ostatní čekali, až na ně zase přijde řada. Jako odměnu za to, že jsme tak statečně předstírali vzájemné naslouchání, někdo vždycky poručil další rundu a ten „někdo“ jsem byl většinou já.

Špatně to bylo od dvou ráno — a podle toho se daly řídit hodinky —, tehdy totiž moji kumpáni, hlavně Horst a Josi, začali vrhat po okolí alkoholem prosycené pohledy a fantazírovat o dosud přítomných ženách. Žádná se přitom nemusela bát srovnání s bývalými nebo současnými partnerkami mých roztožených kumpánů. To pak pro mě byl důvod, abych buď šel domů, nebo objednal ještě poslední rundu, přičemž jsem většinou dával přednost druhé variantě.

Nejraději a alkoholicky nejprínosněji jsem do bahna velkoměsta zapadal v baru U Zoltána v ulici Schlachthausgasse, který

mi sloužil jako jakýsi prodloužený obyvák, což, připouštím, nevrhá zrovna dobré světlo na moje bytové poměry. U Zoltána, rodilého Maďara, který uměl báječně poslouchat a přikyvovat, ale sám sotva kdy prohodil jedno dvě slova, jsem už dokázal spolknout spoustu vzletů a pádů, tedy hlavně pádů. Něco takového vás trvale poznamená a pokaždé znovu dovede na místo takového polykání.

Tentokrát jsem úspěšně utál ústřední téma „ženy od dvou ráno“ tím, že jsem začal vyprávět o svém zážitku s dobročinným příspěvkem v redakci *Den co den*, a dokonce jsem tím vybudil něco jako malou diskusi. Pamatuji si ji dodnes, protože to byly první dohady na toto téma a protože v nočním opojení ti nejnemoudřejší lidé často vyslovují ta největší moudra.

„Anonymně někomu poslat deset tisíc eur? Kdo udělá něco takového?“ zeptal se Josi, vyučený cukrář hledající práci.

„Musí to být člověk, co sám někdy neměl střechu nad hlavou a pak zbohatl,“ mínil Franticek, který krácel spíš opačným směrem. Jeho čeští prapředci byli významní umělečtí kováři a rodiče ještě dokázali podnik udržet nad vodou. Franticek to už bohužel nezvládl a nedávno vyhlásil úpadek, což byl výkon, jehož výnosy se měly už brzy vyčerpat.

„Něco takového nikdo neudělá bez nějakých zjištěných postranních úmyslů,“ namítl Arik, kantor na učilišti a podle všeho nejinteligentnější člen naší společnosti. „Jsem si jistý, že ten dobrodinec jenom čeká na vhodný okamžik a potom se dá poznat.“

„Nebo je to celý nějaký šmé a ten chlápek z té ubytovny pro bezdomovce to sám nahrál, aby se dostal na titulní stránky,“ řekl Josi.

„Jenomže to by to přece protáhl přes *Deník* nebo *Rozhledy*, a ne přes plátek, který stejně nikdo nečte. Odpuště, Gerolde.“ Tohle přišlo od Arika a já mu obratem odpustil.

„Spíš si myslím, že tam byly ve hře nějaký špinavý peníze nebo výpalný nebo prachy z drog nebo tak něco a někdo se jich nutně potřeboval zbavit,“ namítl Horst, který se vyznal, protože v Kaiser-Ebersdorfer-Straße provozoval sázkovou kancelář.

Takhle to pak šlo až do čtyř a teorie byly čím dál vulgárnější a spiklenecktější, dokud nám Zoltán, který dosud trpělivě poslouchal, nepřipomněl, že zavírá.

„Ještě jednu rundu?“ zeptal jsem se.

„Oukej, pánové, úplně poslední a závěrečná. Na účet podniku,“ řekl šéf. Tak přece ještě existují ty ušlechtilé charaktery, ty osoby s vřelým srdcem, nezištní dárci, kteří nemají nic za lubem, kteří nesledují žádné jiné cíle než obšťátnit své bližní, bližní jako jsem já. Pro mě to ani nemuselo být deset tisíc eur, u mě to spravila i darovaná a správně nalitá brandy na dobrou noc v baru U Zoltána ve čtyři hodiny ráno.

KAPITOLA DRUHÁ

Bývalka a Florentina

Večery, u kterých jsem měl oprávněnou naději, že jich další ráno nebudu litovat, jsem trávil většinou se ženami. Ale ne tak, jak to teď možná vyznělo, bohužel ne — nebo řekněme, že poslední dobou jenom málokdy.

Pozvání na večeri k mé bývalé manželce Gudrun, to byl rituál. Připomínal dvorské časy, kdy velmož jednou měsíčně pocítil svou družinu tím, že se k němu směla přiblížit a pojíst s ním u jednoho stolu. Já jsem zastupoval tu družinu jako jakýsi trubadúr s omluvenkou ze zpěvu. Velmož se jmenoval Berthold Hille a pracoval jako lobbista v těžkém průmyslu, nic přesnějšího jste raději ani nechtěli vědět, ledaže byste byli státní zástupce. K jeho nejsympatičtější vlastnostem patřilo, že většinou nebyl přítomen, když jsem byl na návštěvě u paní velmožové. Tentokrát bohužel udělal výjimku.

Paní velmožová se jmenovala Gudrun Hilleová, dříve Plasseková. Byla to moje první láska, první dívka, kterou jsem políbil, a o něco později první žena, kterou jsem objímal v posteli — a myslel si, že už jen kvůli tomu stojí za to žít. Chtěl bych na tomto místě naléhavě varovat všechny mladistvé, aby nezačínali věřit na velkou lásku příliš brzy nebo aby se této víry aspoň nedrželi příliš dlouho. Já začal v sedmnácti a zvládal jsem to

do pětadvaceti, takže všeho všudy osm let. Potom jsem si najednou všiml, že v průměru každý druhý člověk, kterého potkávám na ulici nebo na večírcích, je žena a že mnoho malých lásek dává v součtu víc než jedna velká, které navíc zrovna dochází dech. V té době se už Gudrun začínala zajímat o pana Hilleho, který byl „pan“ už jako mladý kluk, pokud ovšem vůbec byl někdy mladý. V každém případě už tehdy vypadal jako člověk, který to v životě někam dotáhne, v tom mi tedy byl podobný jen velice, velice málo, a k tomu den ode dne méně. Rozchody nejsou o nic veselejší, když k nim dochází z rozumu, a tak nás napadlo něco originálnějšího: vzali jsme se. To manželství se skládalo z jedné nostalgické svatební cesty na Costa del Sol, značka „Best of Plassek“, a pak ještě z dalších osmi měsíců, v nichž jsme se už každý věnovali svým vlastním zájmům. Já jsem se například zajímal o vysokoprocentní lihové nápoje. A protože na konci velkého milostného vztahu jsou dvě pointy lepší než jedna, začaly v den našeho rozvodu Gudrun stahy a nazítří přišla na svět naše dcera Florentina. Pan Hille ji hned ve chvíli jejího narození dojemně pojal do svého podnikatelského srdce a spolu s Florentinou se tak narodila i nová rodina, nóbl rodina, ve které pro mě zbylo místo už jenom na občasný trubadúrský výstup. Teď by to ale nemělo vyznít příliš lítostivě, vždyť jsem si za to mohl sám, svou dceru jsem bez boje přenechal zazobanému lobbistovi.

„A jak jdou obchody, monsieur?“ zeptal jsem se Bertholda, který se po jídle blahobytně rozvalil a zapálil si doutník. Florentina se vedle mě zachichotala. V mém vztahu s dcerou to byla zatím nejlepší fáze. Bylo jí patnáct a zrovna revoltovala proti měšťáctví, bohatství a poměrnému volebnímu systému, tedy proti svému otčímovi. No dobře, byla to něžná revoluce, která ji nenutila vzdát se své základní výbavy od Dieselu a Armaniho. Nicméně

tak konzumně dezorientovaný, neholený, ledabyle oblečený, decentně přiožralý mužský jako já, jehož největším výkonem zjevně bylo nepodávat žádné výkony, a který byl k tomu všemu navíc i jejím biologickým otcem, ten pro ni představoval něco zajímavě opovážlivého, a tak si mohl užívat určitého kultovního postavení v jejích očích. Ano, opravdu jsem si ho užíval. Dokonce jsem ji směl párkrát zlehka pohladit po vlasech a vzít kolem ramen. Samozřejmě to muselo působit ležérně, Florentina nesměla vytušit, že se mi při tom pokaždé skoro zastavilo srdce, že bych ji k sobě nejraději přitiskl a už nikdy nepustil.

S Gudrun, mojí bývalkou, jsme si byli celkem kvít.

Špatné svědomí a pocity viny vůči tomu druhému byly u nás obou přibližně stejně velké, takže jsme se časem rozhodli, že se na ně ve vzájemné shodě vykašleme. Já jsem jenom nesnášel ten soucitný pohled, který mi měl sdělovat, že si Gudrun dělá vážné starosti o mou budoucnost — ona i všichni ostatní, všichni kromě mě, přičemž já bych s tím měl podle ní konečně taky začít. Ale já vážně neměl chuť začínat tak najednou myslet na svou budoucnost, to bych býval musel udělat mnohem dřív, teď už jsem si na to připadal moc starý.

„A jak jdou obchody, monsieur?“

„Děkuji, děkuji, nemůžeme si stěžovat,“ řekl Berthold. Ten plurál byl nutný, aby vyjádřil, jak moc celá rodina, k níž jsem se jaksi musel počítat i já, profituje z jeho obchodů.

„Poslouchej, Gerolde, ta tvoje kolegyně... ta paní Rambuschková...“

„Rambuscheková.“

„Jo, správně, Rambuscheková, ta teda objevila povedenou story, to s tím anonymním příspěvkem pro bezdomovce.“

„Ty o tom víš? Ty teď čteš *Den co den*?“ zeptal jsem se.

„Ale prosím tě,“ řekl a těžkopřemyslně se zasmál, byla to směs výsměchu a doutníkového kašle. „Chytily se toho všechny

seriózní noviny, horem dolem citují zprávy a interview od té Rambuschekové.“

„À propos... sériózní noviny... mám v úmyslu dát v *Den co den* výpověď,“ řekl jsem. Nebyla to sice pravda, ta myšlenka mě napadla přesně před třemi vteřinami, ale byl to opojný pocit svobody, vyslovit tuhle větu a vidět jejich zaražené výrazy.

„Ty chceš dát výpověď? Proboha proč? Kam chceš jít?“ zeptala se Gudrun.

„Do *Nové doby*. Jsme v jednání.“ Vyhrkl jsem to tak rychle a přesvědčivě, že jsem tomu málem sám uvěřil.

„Tý jo,“ řekla Florentina a zářivě se na mě usmála. Už kvůli tomuhle stálo moje fantazírování za to. Noviny *Nová doba* byly v mediálním prostředí sice nevýznamné, ale zato levicově liberální, náročné a mladistvé. Jedno z mála tištěných médií, za které se člověk nemusel stydět ani jako čtenář, ani jako přispěvatel.

„A v jaké pozici by tam pro tebe měli využití?“ zeptal se mě muž s doutníkem. Přišlo mi líto Gudrun, že je vdaná za člověka, ze kterého — jde-li o novou pracovní výzvu — nevypadne nic lepšího než „pozice“ a „využití“.

„Nejspíš něco směrem ke kultuře, umění, hudbě, literatuře. Ještě se uvidí,“ řekl jsem.

„To mě teda opravdu překvapuje,“ řekla na to Gudrun. Znamenalo to, že mi nevěří ani slovo. Nebo spíš že mi uvěřila jenom první větu, totiž že chci v *Den co den* dát výpověď. To by pak musela oznámit svému golf hrajícímu tatíčkovi. Ne, to jsem jí nemohl udělat. Ale ta myšlenka na *Novou dobu* byla doopravdy krásná.

Šťastný Čtyřlístek

V pátek byla na jedenáctou hodinu překvapivě svolána redakční porada. Skutečně překvapivé na tom bylo, že jsem se jí směl — nebo musel, jak se to vezme — zúčastnit i já. Jedenáct hodin

ráno, to upřímně řečeno není tak úplně moje doba. Už jsem byl sice zdánlivě přítomen, ale můj krevní oběh dosud čekal na praporky, jejichž mávnutí odstartuje první zahřívací kola. Norbertu Kunzovi se však poměrně rychle a působivě podařilo vyburcovat mě k plné bdělosti.

„Milé kolegyně, milí kolegové, mám pro nás všechny potěšitelnou zprávu. Opět došel anonymní peněžní příspěvek. Tentokrát jedné mateřské škole. Opět v bílé dopisní obálce bez odesílatele a bez jakékoliv další informace. Opět deset tisíc eur v hotovosti. A nejlepší na tom je...“ zhluboka se nadechl, „že v obálce s těmi penězi byl opět výstřížek z našeho *Den co den*.“ Kolegyně a kolegové začali spontánně tleskat, aniž by přesně věděli, komu aplaudují, a já jsem si vychutnával docela malý osobní triumf. Bylo mi totiž jasné, že článkem, který přinesl neočekávané peněžní požehnání charitativnímu zařízení v nesnážích, musely být opět moje Pestré denní zprávy.

Norbert Kunz předpokládal — zřejmě pravém —, že nikdo z kolegů moji noticku nečetl, proto ji teď veřejně přednesl.

„Celodenní školku *Čtyřlístek* ve vídeňském Meidlingu, zřízenou jako soukromá iniciativa sdružení rodičů, která v současnosti pečuje o 120 dětí z problémových poměrů, očekává zavření. Odešli jí dva sponzoři a malý tým vychovatelů a dobrovolných pomocníků již nedokáže nadále hradit nájemné.“

No tak dobrá, na Pulitzerovu cenu ta zpráva sice zrovna nebyla, Kunz ale jistě mohl aspoň zmínit, že ten, kdo ji vybral, zformuloval a pozdvihl do novin, jsem byl já.

Potom přečetl i děkovný e-mail, který ředitelka *Čtyřlístku* zaslala do redakce:

„Vážené spolupracovnice a spolupracovníci novin *Den co den*, nějaký mecenáš nebo mecenáška, skvělý člověk, který nechce sdělit své jméno, nás věnováním deseti tisíc eur prozatím zbavil největších starostí. Můžeme tak našim dětem, které nežijí

zrovna na slunečné straně života, nadále dávat něco z toho, co je pro jiné děti samozřejmé: domov, pozornost, náklonnost, vřelost. Vyvolal to nepatrný článkuček ve vašich novinách. K velkorysému peněžnímu daru byl přiložen tento výstřižek. Náš čtyřlístkový tým by Vám chtěl co nejsrdečněji poděkovat. Žurnalistika, která dokáže takové věci, která poukazuje na lidskou bídu a pobízí k dobrým činům, se v naší mrazivé době snad ani nedá dostatečně ocenit. Pokračujte v tom, prosím. Nám jste nadělili velkou fůru štěstí.

Jménem *Čtyřlístku* Ursula Hofferová.“

Rozhlédl jsem se po kolezích a kolegyních a všiml jsem si, že se všichni dívají tak nějak rozzářeně a s lehkým úsměvem na rtech nebo v očích, jako bychom ten dobrý skutek vykonali my sami. Přitom to byla náhoda skoro až groteskní, že se už podruhé v tak pozitivním kontextu objevily zrovna tyhle lacině produkované noviny pochybného, pravicově populistického koncernu Plus, který byl neustále zapletený do nějakých korupčních skandálů. Jeden by si hnedle pomyslel, že se ten šlechetný dobrodinec ohromně baví tím, jak využívá *Den co den* coby poslíčka svých velkorysých činů. Jistě to však ohromně zvýšilo hodnotu těchto novin a ukázalo je to najednou v docela jiném světle.

Mě ale úsměv celkem rychle přešel, jakmile Norbert Kunz oznámil své plány na reorganizaci redakce: Sophie Rambuschková měla od nynějška každý týden sepsat velkou reportáž o sociální tematice a v každodenním sloupku informovat o lidech, kteří se dostali do tíživé životní situace.

„Ale nic o cizincích, prosím, nebo alespoň co nejméně, jinak budeme mít problémy s majitelem,“ připomněl Kunz.

Pestré denní zprávy se měly rozšířit a nadále jsem se o ně měl starat já, přičemž Rambuschková tam mohla stručnou formou odkládat méně vzrušující sociální příběhy. Já měl za to vypomáhat v ekonomické rubrice aktuálními notickami.

„To já dělat nebudu,“ vyhrkl jsem bez rozmyšlení, vůbec ne uraženě, jenom realisticky. „S ekonomikou nemám naprosto nic společného.“

„Dobře, dobře, pane Plasseku, ještě si o tom promluvíme,“ opáčil Kunz. Znělo to nějak výhrůžně. Třeba by Gudrun mohla poprosit otce, ať svého kamaráda Kunze seniora nechá na golfu párkrát vyhrát, abych nepřišel o práci, dřív než ji stihnu sám opustit.

Na cestě k polepšení

Brzy odpoledne se dostavil můj mladý kancelářský společník a s temným pohledem mi beze slova položil na stůl tenký balíček, zamotaný do staršího výtisku *Den co den*.

„Co je to?“ zeptal jsem se. Na našem vztahu se zjevně cosi změnilo, protože Manuel neopáčil: „No co by to asi mělo být?“, nýbrž: „Klidně to rozdělej.“

Cédéčko mělo na obalu šedou zeměkouli. Kapela se zřejmě jmenovala Efterklang a album *Piramida*. Tázavě jsem se na něho podíval.

„Protože ses mě jednou ptal, jaká muzika se mi líbí,“ řekl. To od něho bylo pěkné.

„Efterklang? Vůbec nic mi to neříká, ale jsem zvědavý. Můžu si to půjčit?“

„Můžeš si to nechat, zaplatila to teta Julie.“

„Á, děkuji, to je ale od tebe moc milé!“ Byl jsem opravdu dojatý, toho dne už podruhé. Byl to koneckonců první dárek, který jsem kdy od nějakého svého syna dostal.

„Napřed si musíš poslechnout ‚Apples‘ a potom ‚The Ghost‘, ty se ti nejrychleji dostanou do uší.“

„Provedu,“ slíbil jsem mu a rozhodl jsem se, že se mi ta hudba bude bezpodmínečně líbit, i kdyby zněla jakkoliv příšerně.

„Všiml sis něčeho?“ zeptal jsem se.

„Jo, máš novej svetr.“ Nebyl nový, ale aspoň tmavomodrý.

„A tyhle boty jsou taky lepší,“ řekl Manuel. Černé boty, pevná kůže, klasické, konzervativní, no vida. Oba jsme byli tak nějak na správné cestě a mě to dost potěšilo.

Zatímco Manuel vytahoval ze svého školního batohu další a další učebnice, aby se taky jednou dostaly na čerstvý vzduch, vyprávěl jsem mu o druhém peněžním daru a že ho znovu povolala moje zpráva.

„Ale nikdo přece neví, žes to napsal ty,“ postěžoval si a usadil se na dobře zajetou šedou otáčecí židli.

„No, bohužel, ale nikdo taky neví, kdo věnoval těch deset tisíc eur.“

„To je fakt,“ řekl.

„Navíc teď bude v *Den co den* každý týden vycházet velká sociální reportáž, příběhy lidí, kterým se vede špatně.“

„Proč? Aby jim někdo taky poslal deset tisíc eur a noviny se tím mohly vyťahovat?“ Helemese, je to vysoce inteligentní chlapec, ten můj syn, pomyslel jsem si. A přeskakující hlas ho určitě brzy opustí.

„Ty velké příběhy... bude pod nimi aspoň tvoje jméno?“ zeptal se. Bylo mi to trošku trapné.

„Reportáže bude většinou psát jedna moje kolegyně, já jenom někdy, když budu mít čas,“ zalhal jsem.

„Aha,“ řekl. Mohlo to dopadnout hůř. Už jsem počítal s „ale ty máš přece čas pořád“.

Chvilí jsme pak poměrně klidně seděli a vykonávali své činnosti, případně nečinnosti. Najednou jsem si ale všiml, že se Manuel začal neklidně vrtět a že má zjevně ještě něco na jazyku, něco, co má kořeny v čelisti, jak se nakonec ukázalo.

„Musím v pondělí k zubaři.“

„Ó já, chudáku,“ já na to. Okamžitě se mi po zádech rozběhla stovka mravenců v botách na vysokých podpatcích. Měl jsem totiž ze zubařů panický strach. Od dětství mě pronásledovali i ve spaní. Přibližně od té doby jsem u žádného nebyl a oni sami našťestí po dezertérech nikdy nepátrají, to je jejich jediný lidský rys.

„Bojím se zubařů,“ řekl Manuel.

„Ále... bát se jich nemusíš, už to vůbec nebolí, s tou moderní technikou je dneska všechno o moc lepší.“

„Nemůžu tam jít sám,“ řekl trpce.

„To chápu,“ odpověděl jsem. Se mnou také vždycky musel někdo jít, aby mě zachytil a odtáhl do bezpečí v případě, že bych omdlel.

„Musíš jít se mnou!“ oznámil mi Manuel.

„Já?“ Ten hoch nechápal, co řekl.

„Jo, ty. Teta Julie nemůže a ani nikdo jinej, protože všichni pracujou, a tak teta Julie říkala, že se tě mám prostě zeptat, prý koho jinýho, když tu jinak nikoho nemám a mamka je v Africe.“ Teď jsem to pochopil. Proto se mě snažili obměkčit tím céděčkem.

„Manueli, opravdu mě to mrzí, moc rád bych tě doprovodil, ale v pondělí mám bohužel od čtrnácti hodin jednu důležitou schůzku za druhou,“ řekl jsem.

„To je výborný, škola mi končí dřív, tak tě tady o půl jedný vyzvednu, ať to máme rychle za sebou,“ opáčil Manuel.

Zubařka

Ještě trochu zdrchaný po nedělní noci jsem považoval za nutné nalít si do prázdného žaludku dalších pár deci vodky — jinak by mě do té ďábelské ordinace v Margaretenstraße nedostalo ani deset koní, ani deset nemanželských dětí.

Manuelovi jsem tak byl aspoň trochu užitečný, jeho strach překryl stud za to, že ho k mučičímu křeslu doprovází tak zřízená osoba.

„A tatínek půjde také dovnitř?“ zeptala se asistentka s oprávněnou skepsí.

„To je jenom starej kamarád mojí mamky, ale dovnitř se mnou půjde,“ odpověděl Manuel. Nebyl jsem bohužel schopný odporovat, a tak jsem vešel do ordinace a postavil se hned vedle dveří.

U některých filmových scén jsem si vždycky říkal: Vypíchněte mi prosím raději hned obě oči, abych se nemusel dívat, jak to někdo dělá někomu jinému. Podobně jsem se teď cítil při pohledu na Manuela, kterému bíle zamaskovaná pachatelka strkala do dětské pusy jednu bzučící a rachotící a pískající mašinku za druhou a potom tam špičatým stříbrným náčiním něco třela a vylepšovala, aby tomu martyriu dodala poslední jemný výbrus.

Konečně jsme to přetrpěli. Manuel vyskočil, jako by se nic nestalo. Zato já jsem byl víc mrtvý než živý, když lékařka přišla přímo ke mně, svižným pohybem se zbavila ústní roušky, usmála se a řekla — možná výsměšně, možná ne: „Málokdy tu mám tak soucitného tatínka, jako jste vy.“ To, jak při tom vyhlížela a jak na mě pohlížela, ve mně vyvolalo pocit, jako by si všech těch sto mravenců, kteří mi už zase pobíhali po zádech, najednou obulo teplé plstěné papučky. V každém případě tento první oční kontakt se ženou, která navíc zrovna ošetřila moje vlastní dítě, představoval historicky výjimečné, mimořádně kvalitní setkání. A necítil jsem to tak jenom proto, že jsem byl kvůli více než jednomu promile v krvi dost mimo. Bylo mi už přece čtyřicet tři a měl jsem za sebou stovky prvních očních kontaktů.

Bohužel jsem nebyl v takové formě, abych řekl něco smysluplného. Tak jsem raději neřekl vůbec nic. A ani Manuel pocho-

pitelně neotevřel umrtvenou pusou, aby dementoval, že jsem jeho otec. Konečné slovo tak měla asistentka, která nám dvěma řekla:

„Za týden na kontrolu, prosím.“

KAPITOLA TŘETÍ

Vavříny pro Sophii

Následující dny byly poznamenány tím, jak se všichni jeden přes druhého dohadovali, jestli se ten dobrodinec nechá poznat nebo jestli by snad mohl přijít ještě i třetí anonymní příspěvek v tak značné výši. Všechny oči se při tom upíraly na reklamní noviny *Den co den* a v nich přirozeně na první velké reportáže a sloupky se sociální tematikou od Sophie Rambuschkové. Bylo mi jí skoro líto, protože se ocitla pod ohromným tlakem a z jejích textů pak bylo poznat, jak křečovitě a průhledně se snaží vyloudit soucit s popisovanými oběťmi.

Podle mého názoru prostě není možné vyvolat u čtenářů city, které pisatel sám nesdílí. Sophie Rambuschková, která vystudovala podnikovou ekonomiku a žurnalisticky byla něco jako adoptivní dcera Dowa a Jonese, teď na dvojstránce popisovala například strasti jedné vesnice, kterou minulý rok postihla „stoletá povodeň“ a která dosud marně čekala na výplatu slíbené pomoci z nějakého fondu pro katastrofy. Ta story sice obsahovala obrovské množství přesně zjištěných čísel až po poslední desetinnou čárku, nevyvolávala však ani náznak účasti. A to proto, že Sophii Rambuschkové osobně zřejmě mohlo být naprosto ukradené, jestli nějakí sedláci dostanou dotace nebo ne — neměli si ty svoje baráčky stavět kolem řeky, která se rozvodňuje.

Její jediné, skryté a přímo úpěnlivé poselství znělo: Prosim tě, milý dobrodinče, smiluj se a přihoď obětem ještě jednou deset tisíc eur spolu s výstřížkem mého článku, aby mi nabídly práci nějaké slušné hospodářské noviny a já mohla konečně vypadnout z tohoto mizerného plátku!

Toto přání se zatím bohužel nesplnilo a už po několika dnech se objevily fámy, že majitelé ze skupiny Plus chtějí sociální zpravodajství zase brzy zrušit, protože si už na ně stěžovali důležití inzerenti.

Příjemné bylo, že mi Rambuscheková ubrala trochu práce, když k mým Pestrým zprávám denně přidávala jednu dvě krátké noticky. Ty byly samozřejmě formulované natolik necitelně, že jsem je prostě musel trochu vypilovat, přestože mi ta věc byla v podstatě celkem volná.

Ve středu mi poslala následující text:

„Důchodkyně Anneliese S. (78 let) byla v úterý večer v Nußdorfer StraÙe přepadena a oloupena maskovaným pachatelem jižanského vzhledu. Sama však lupiči jeho čin usnadnila tím, že dala pár mincí žebrákovi a při tom si nedávala pozor na kabelku. Předtím si z banky vyzvedla veškeré své úspory, téměř 9 000 eur. Pachatel to pravděpodobně zpozoroval.“

Kdybych tedy já byl Anneliese S., která byla mimochodem stejně stará jako moje máma, a někdo by mi ukradl všechny mé úspory, asi by mi dalo poslední ránu, muset si po tom všem v novinách přečíst, že jsem to lupiči sám usnadnil, protože jsem vytáhl z peněženky pár mincí pro nějakého žebráka, že si tedy za to vlastně můžu sám a že jsem to přepadení vyprovokoval svým zbytečným darem chudákovi. A pokud šlo o pachatele, poznámka o jižanském vzhledu mi připadala víc než zbytečná. Znal jsem nemálo jižanů, kteří vypadali naprosto seversky, a naopak. A znal jsem dokonce jižany, kteří vypadali jižansky, a přesto nebyli žádní lupiči, i když to někteří lidé nepovažují za možné, alespoň ne v novinách *Den co den*.

Moje mírně upravená a zkrácená verze tedy zněla: „Důchodkyně Anneliese S. (78 let) se v úterý večer stala v Nußdorfer StraÙe obětí přepadení s velkou škodou. Neznámý pachatel jí odcizil kabelku, právě když dávala pár mincí žebrákovi. Těsně předtím si vybrala z banky 9 000 eur, veškeré svoje úspory.“

Právě takhle nenápadná Pestrá denní zpráva se koncem týdne postarala o velký rozruch, obrovské titulky ve všech lokálních denících a o podrobné zprávy a spekulace v rádiu, televizi a na internetu. Příslušný výstřížek z *Den co den* se totiž spolu s deseti tisíci eur nacházel v bílé obálce bez uvedení odesílatele, kterou Anneliese S. — jmenovala se Anneliese Seilceková — vytáhla dva dny po přepadení ze své poštovní schránky. V první chvíli věřila, že zloděj zalitoval svého činu a poslal jí peníze nazpět. Ale jak by se dostal k její adrese? Kromě toho nebylo přiloženo ukradených devět tisíc eur, ale deset tisíc. Takové zloděje kabelek bychom si tedy přáli — aby vzápětí nejen odčinili škodu, ale rovnou k tomu přiřazili deset procent za utrpěný šok. Logicky domyšleno: zloději by postupně zbankrotovali a zlodějna jako taková by brzy vyhynula.

Nu, stará paní nakonec zašla s obálkou na policii. Tam podle novinového výstřížku okamžitě poznali, že jde o třetí známý případ velkého anonymního milosrdenství. Po ubytovně pro bezdomovce a mateřské školce se pomocná ruka poprvé — bůhví odkud — otevřela jednotlivci, který se nezaviněně dostal do nesnáží.

Z pátracího hlediska byla velice zajímavá otázka, jak dobrodinec zjistil jméno a adresu oběti. Jediné noviny, které uvedly příjmení staré paní, tedy Seilceková, byl *Deník*. Je možné, že by si dobrodinec přečetl *Deník* a vyhledal si v telefonním seznamu adresu staré paní, ale nakonec stejně přiložil výstřížek z *Den co den*? Jestliže ano, proč? Protože zpráva v této skvělé bezplatné

tiskovině byla tak příjemně krátká a výstižná? Protože z ní bylo na první pohled jasné, o co jde? Protože Sophie Rambuscheková brilantně volila slova a zformulovala noticku tak precizně, přímo „sponsor-friendly“?

O tom byl alespoň přesvědčen šéfredaktor Norbert Kunz. Před shromážděným redakčním kolektivem přednesl chvějícím se hlasem a s vlhkými očima — z obojího se dalo usuzovat, že mu majitelé zrovna prodloužili smlouvu nebo zvýšili plat — ohnivou chvalořeč na *Den co den* všeobecně a na schopnou Sophii Rambuschekovou zvláště.

Já jsem se zdržoval v bezprostřední blízkosti slavnostně otevřené obří láhve sektu a choval smíšené pocity. Na jedné straně jsem to Sophii přál, sociální štrapáce posledních dnů ji už těžce poznamenaly a nemohl to zastřít ani její běžový business kostýmek, ani čerstvě namalované rty. Na druhé straně mi patolízalské ovace mých kolegů a vzájemné poplácávání po ramenu pořádně lezly krkem. A kromě toho jsem se upřímně řečeno cítil trochu nespravedlivě přehlížený, protože to přece byly moje Pestré denní zprávy, které byly přiloženy už k třetímu peněžnímu příspěvku. Tím víc mě potěšilo, že za mnou Sophie nakonec přece jenom přišla, položila mi ruku na rameno a do ucha zašeptala „děkuju“. Na to jsme si pak ještě jednou připili dvěma sklenicemi sektu.

Návštěva u mámy

V neděli jsem navštívil mámu. Přinesl jsem jí kytici pestře strakatých mečíků jako od Moneta, byly to její oblíbené květiny. Kromě toho jsem s sebou vzal dva balíky kávy. Bylo to spíš symbolické a mělo jí to říct: koukej, tvůj syn dává přednost zdravé, posilující kávě, která rozjasňuje hlavu, před vínem, vermutem, whisky a podobnými ošklivými nápoji. Kupodivu byla máma

jediná, vůči komu jsem cítil něco jako špatné svědomí z toho, že docela pravidelně požívám větší množství alkoholu. Přirozeně se to vůbec nedalo srovnávat s mým otcem, který zemřel před sedmi lety na následky cirhózy jater. Oficiálně to sice způsobil nějaký virus, ale kdo mého otce znal, věděl, že jeho výživa v těch zbytečných letech po předčasném penzionování a odchodu od Rakouských spolkových drah byla převážně tekutá. Mámu to velice trápilo, aniž na sobě dávala něco znát, což celou situaci ještě zhoršovalo. Nechtěla mě tím ale zatěžovat.

Návštěva u mé matky byla vždycky hodně emocionální, silně jsme na sobě lpěli a docela přesně jsme věděli, jak na tom ten druhý je. Já jsem věděl, že je příšerně osamělá. A ona věděla, že jsem se už tak nějak zabydlel na sestupné dráze. Samozřejmě jsme si to ale nikdy nesměli navzájem otevřeně přiznat, takže naše setkání byla vždycky krajně náročná.

I tentokrát jsme se předháněli v účelově optimistických výrocích.

„A co dělají tvoje krevní hodnoty?“

„Mnohem lepší, mnohem lepší, říká doktor. A jak se má malá Florentinka?“

„Ta se má skvěle, už vůbec není malá, je skoro dospělá. A mami, řekni, opravdu ještě stačíš na všechno sama?“

„Ano, o mě si nemusíš dělat žádné starosti, mám tu přece spoustu sousedek, které na mě dohlížejí. A Geri, co tvoje práce? Máš toho hodně?“

„Jo, momentálně jsem hodně zaměstnaný, mami. Ale já vždycky říkám, že je lepší mít práce moc než málo.“ A tak to šlo celou dobu. Ze samého usmívání jsem pokaždé chytil křeč do koutků úst a ona nejspíš taky. Ale nemohli jsme jinak, museli jsme si navzájem malovat šťastný svět.

Krátce jsem zauvažoval, že bych jí řekl o Manuelovi, ale pak mi to připadalo trochu předčasné nebo spíš o čtrnáct let opož-

děné, podle toho, jak se na to člověk díval. Pravděpodobně by ji taky mrzelo, kdyby se ještě jednou nečekaně stala babičkou a zase by si tu roli nemohla užít, přestože si to v skrytu duše vždycky tolik přála.

Tak jsme se v rozhovoru dostali k té věci s dobročinnými příspěvky, o kterých se přirozeně doslechla i máma a které na ni udělaly hluboký dojem, to bylo jasné. Byl bych jí rád sdělil, že stojím v podstatě u pramene té série dobrých skutků, ale to bych se jí pak musel přiznat, že jsem už dva roky zaměstnaný v *Den co den* a že se tam starám o Pestré zprávy i o reakcionářské až slabomyslné dopisy čtenářů. Mámě se sice v zásadě dala říkat pravda, ale zrovna takovouhle pravdu si doopravdy nezasloužila.

„To musí být nějaký báječný člověk,“ řekla. Už tato myšlenka stačila, aby se jí v očích otevřela vodní stavidla. Fascinovalo mě, že máma nikdy neplakala sebelítostí, vždycky jenom z účasti. Byla dokonalý příklad člověka, který nikdy nemyslí na sebe, ale vždycky jenom na druhé, který pořád rozdává a rozdává a nikdy si nic nevezme. Problém takových lidí spočívá v tom, že jednou vyčerpají všechny zásoby a rezervy toho, co mohou dávat, protože sami prostě neumějí nic přijmout. Během krátkého, ale nejspíš nejlepšího období, kdy jsem dělal fejetonistu v *Rozbledech*, jsem tomuto tématu, vztahu mezi braním a dáváním, jednou věnoval celou přílohu, a dokonce jsme k tomu uspořádali malé sympozium.

„Ten tajemný pomocník asi ve svém životě hodně bral. A teď chce něco z toho vrátit,“ řekl jsem tedy a hned mi bylo jasné, že jsem vyslovil hodně otřepanou pravdu, chtěl jsem ale mámě poskytnout nějakou útěchu, protože ona už neměla nic, z čeho by mohla rozdávat.

„Ano, ale není to úžasné, Geri, že to doopravdy dělá?“ Byla nepolepšitelná.

„Jistě, je to úžasné, mami. Hlavně je ale úžasné, že to dělá anonymně, to je totiž úžasné neobvyklé,“ dodal jsem.

Efterklang a dozvuk

Večer jsem si konečně poslechl cédéčko s názvem *Piramida*. Původně jsem si k tomu chtěl nalít brandy, abych spláchl pocity, které ve mně po návštěvě u mámy vždycky narůstaly. Jenže pak jsem najednou ucítil potřebu otestovat, jestli umím říct alkoholu ne, jenom tak z legrace. No, přinesl jsem ze skříně láhev, postavil ji na konferenční stůl, podíval se na ni a řekl jí: „Ne!“ Láhev byla prázdná. Naštěstí jsem měl v ledniče ještě dvě plechovky piva.

Efterklang mi navodil zvláštní náladu. Sám od sebe bych si takovou muziku nikdy nepustil. Člověk při ní často celé minuty čeká, že se něco stane, a najednou track skončí. Raději jsem poslouchal Bruce Springsteena, Neila Younga, The Smiths, The Cure, Joy Division, Nicka Cavea, Toma Waitse a takové věci. Jednak to jsou mé hudební kořeny a za druhé jsou ti chlápci zhruba stejní jako já, s tím rozdílem, že oni songy o nesplněných nadějích a každodenních porážkách píšou a hrají, a já je jenom poslouchám a prožívám.

Efterklang zněl docela jinak. Musel jsem si na Googlu přečíst, co jsou vlastně zač, a mé podezření se potvrdilo. Tihle muzikanti, pocházející z Dánska, směřují k mystice, odloučenosti a samotě. Album *Piramida* natočili v pobořených průmyslových objektech opuštěné sovětské hornické osady ve městě Pyramida na Špicberkách — tedy ještě kus cesty za úplnou prdelí světa. Jak někoho může napadnout něco takového?

Ale co mnou doopravdy hnulo: jak může čtrnáctiletý kluk poslouchat takové k uzoufání smutné věci, a ještě je označovat za svou nejoblíbenější muziku? Tohle mě vedlo rovnou k myšlence,

že Manuel je možná ve skrytu duše totálně nešťastný a osamělý, a navíc šíleně trpí tím, že nemá otce a matka mu odjela do Afriky a nechala ho tady. Současně jsem si uvědomoval, že mi takové pomyšlení vůbec nedělá dobře a že dvě prázdné plechovky od piva mi v této situaci při nejlepší vůli nemohou být dostatečnou morální oporou.

Najednou jsem ohromně zatoužil po nějaké ženě, se kterou bych mohl prostě jenom tak posedět a důvěrně hovořit nebo i důvěrně nehovořit, kromě jisté zubařky mě však žádná jiná konkrétní nenapadla a pro nekonkrétní ženy byl pozdní nedělní večer v mém věku a při mé konzistenci absolutně nevhodný.

Přepnul jsem tedy na nouzový režim a obvolal své kumpány.

„Ahoj Josi, jak je... V pyžamu? Aha, chápu...“

„Ahoj Ariku, jestli si teď hned poslechněš hlasovou schránku a máš ještě dneska chuť, tak mi zavolej.“

„Ahoj Franticku, co děláš? Aha, chápu, tak to už nebudu rušit.“

„Ahoj Horsti, kde jsi? Hütteldorfer StraÙe? Rebusbar? Jasný.“ Rebusbar v Penzingu je sice opravdu mizerná špeluňka, ale pořád míň pustá a bezútěšná než Pyramida na Špicberkách, řekl jsem si v duchu. „Oukej, nehýbej se z místa. Do půl hodiny jsem tam,“ řekl jsem nahlas.

Je důležité mít hodně přátel, abyste se mohli spoolehnout aspoň na jednoho z nich.

Střídavé smutky

S tak těžkou hlavou, jakou jsem měl v pondělí, bych v normálním případě ohlásil, že jsem práce neschopný, ale co mi Manuel vstoupil do života, už to jaksi nepřipadalo v úvahu. Mimoto jsem se stejně musel dříve nebo později vzchopit, na odpoledne jsme byli objednaní na kontrolu zubů. Doufal jsem, že mi do té doby vydrží lokální umrtvení z předchozí noci.

O kapele Efterklang jsem s Manuelem ztratil jen několik slov. Řekl jsem, že mi připadá cool, jak se ve svém věku zajímá o elektronickou hudbu, a ne o laciný popík z hitparád.

„Ale poslyš, nejsi z té muziky smutný?“ O tomhle jsem se přece jenom chtěl zmínit.

„Proč bych z ní měl být smutný?“ opáčil.

„Tak dobře, Manueli, položím ti tedy ještě jednu otázku. A na tuto otázku *nechci* slyšet jistou odpověď. *Nechci* teď od tebe slyšet: Proč bych v zásadě měl být smutný? Tak, teď už taky víš, na co se tě chci zeptat, že ano? Takže na co se tě chci zeptat?“ Zasmál se, tohle se mu líbilo.

„Chceš se mě zeptat, jestli jsem v zásadě smutný.“

„Správně.“

„A já nesmím odpovédět: Proč bych měl být v zásadě smutný?“ zeptal se.

„Správně.“ Dlouze se zamyslel.

„Jak tě napadlo, že bych mohl být v zásadě smutný?“ zeptal se. No, to už byl docela pokrok.

„Napadlo mě to proto, že posloucháš smutnou hudbu a pořád jsi takový tichý a vážný, alespoň v mé přítomnosti.“

„Vadilo by ti, kdybych byl smutný?“ zeptal se.

„Ano.“

„Proč?“ zeptal se. To byla dobrá otázka, na kterou jsem svému synovi nemohl dát úplně upřímnou odpověď. Tak jsem tedy zkusil jinou, bezmála upřímnou.

„Protože mě smutní lidé rozesmutňují.“

„Ty jsi ale vůbec smutný člověk,“ řekl.

To sedělo. A nebylo mi ani trochu příjemné, jak se při tom na mě podíval.

„Jak jsi na to přišel?“ zeptal jsem se.

„Jinak bys pořád nepil alkohol.“ No jasně. Tady se znovu ukázalo, že mladí lidé jsou zcela nedostatečně poučeni o význa-

mu a účincích alkoholu. Všichni se soustředí na prevenci drog a o alkoholu už nikdo nic pořádně neví.

„Já alkohol piju, protože mi chutná. A když mi něco chutná, tak nejsem ani smutný,“ řekl jsem. Přikývl sice, ale nevěřil mi ani slovo. Kromě toho ukázal, že je vysoce inteligentní a skvělý rétor, protože se mu několika kličkami podařilo hodit mi na krk svůj vlastní smutek.

Na mé naléhání jsme potom zavolali jeho matce do Somálska, kde bylo kvůli časovému posunu o dvě hodiny víc. Manuel mě sice ujišťoval, že s ní telefonuje skoro každý večer, ale já jsem chtěl být také jednou při tom, byl jsem přece jeho odpolední pečovatel — a nadto jeho otec.

Alice to hned zvedla a působila hrozně uštvane, nejspíš zrovna simultánně operovala pět Afričanů. „Ahoj Geri, je u vás všechno v pořádku?“

„Ano, všechno v pořádku, tvůj syn s tebou chce jenom prohodit pár slov,“ řekl jsem a podal jsem mu telefon. To ode mě sice bylo doopravdy sprosté a Manuel se škaredě zašklebil, na konec jsem ale přece jen úspěšně dosáhl kontaktu matky se synem. Mým uším však byly dopřány jen zlomky toho rozhovoru.

„Ahoj mami.“

„Jo, dobře.“

„U Gerolda v kanceláři.“ No, aspoň že mě nazval Geroldem a tohle tady kanceláři.

„Zima.“

„Ne, slunko. Slunko a mraky.“

„No.“

„Matematiku.“

„No.“

„No.“

„No, však vím.“

„Jóóó, slibuju ti to.“